

Naar man i de forskellige Lande begyndte paa ad Lovgivningens Vej at regulere Fabrikarbejdet før andet Arbejde, saa var det, fordi det var paa dette Omraade, at de store Ændringer i Erhvervslivets Form først satte ind og gjorde det saa radikalt og saa forholdsvis hurtigt, at Hensynet til Individet, til Arbejderen sattes til Side. I den sidste Menneskealder er der sket store Forandringer heri; Moderniseringen har bredt sig og paavirket det daglige Arbejde ogsaa udenfor Industrien, og i Industrien, i Fabrikkerne er Arbejdstiden blevet forkortet, 8 Timers Arbejdsdagen er Reglen; men kan derfor ikke paa Forhaand uden videre gaa ud fra, at Arbejdet der er mere anstrengende end i andre Arter af Virksomheder. Hvad karakteriserer Fabrikarbejdet? Det gør vel det, at Arbejdet er intensivt. I det hele og store kan det siges, at der skal arbejdes hele Tiden i Fabrikkerne — naturligvis undtages Spisetiden. Arbejdet er forholdsvis regelmæssigt, man maa arbejde uafbrudt, enten for at holde sin Akkord eller for at holde Trit med en Maskine eller blot for Kontrollens Skyld. Ofte vil der være Støj, som er enerverende. Der findes imidlertid ogsaa Arbejde udenfor Fabrikker, som foregaar uafbrudt, og Skrivemaskinstøj kan ogsaa være opslidende, ligesom det forøvrigt er et Spørgsmaal, i hvilken Udstrækning det er mindre anstrengende at have det mere uregelmæssige Arbejde Dagen igennem i forskelligt Tempo — Butiksekspedition, Restaurationsarbejde, og Arbejde i de smaa Industrivirksomheder f. Eks. — end det regelmæssige i bestemt Tempo; i sidstnævnte Tilfælde lettes utvivlsomt Koncentrationen om Arbejdet. For en udenforstaaende er det ganske overordentlig vanskeligt at bedømme, hvad der er en Anstrengelse for Arbejderen; saa meget kan man sige, at det næsten altid føles som en Anstrengelse, hvis man skal skifte Arbejde; dette at have Øvelse i et bestemt Arbejde betyder ganske overordentlig meget, og det vil for mange gravide Kvinder og for Barselkvinder føles meget ubehageligt, hvis de skulde tage anden Art af Arbejde end det, de er vant til. Rent umiddelbart synes jeg derfor ikke, at det er givet, at der vedvarende er Grund til at adskille Fabrikarbejdet fra andet Arbejde. Praktiske Grunde taler dog maaske for en Del for en saadan Adskillelse, i hvert Fald for at adskille mellem Industri og Handel. Det er almindeligt i Industrien at arbejde under Svangerskabet, modsat i Butikker og paa Kontorer; dels generer Kvinderne sig mere de sidstnævnte Steder, og dels ønsker Arbejdsgiveren ofte bl. a. af Hensyn til Kunderne ikke at beholde de gravide Kvinder. Dette gør naturligvis ikke disse Kvinders Trang mindre, ligesom det ikke er udelukket, at det er et Forhold, der efterhaanden vil ændre sig noget, men det gør, at Lovbestemmelser formentlig vil have mindre praktisk Betydning for dem, da man maa gøre Adgangen til Understøttelse afhængig af, at der har været arbejdet indtil en vis Tid inden Nedkomsten, formentlig 6 Uger.

Et Spørgsmaal er det naturligvis, om de, der gaar ud og hjælper private ved Vask og Rengøring, ikke ogsaa trænger til Hjælp.

Washingtonkonventionen kræver et absolut Forbud mod at arbejde i industrielle eller kommercielle Virksomheder 6 Uger efter Nedkomsten. Den kender ikke til Undtagelser; om Barnet er død, om Barnet er sat i Pleje, om det ikke ammes, om Moderen er nok saa rask, spiller ingen Rolle, Moderen maa ikke gaa i Arbejde. Bortset fra, at en *effektiv* Gennemførelse af et saadant generelt Forbud er en meget stor Udgift for Samfundet, saa har et saadant Forbud ingen som helst Basis i Nutidssamfundet. 6 Uger kræves normalt ikke, for at Moderen skal være restitueret, og Fabrikarbejde i Almindelighed kan ikke siges at være af den Karakter, at det nødvendiggør det for den normale Kvinde at holde sig borte fra det i saa lang Tid som 6 Uger; lige saa lidt Fabrikarbejde som andet Arbejde. Selvfølgelig kan der være mange Tilfælde, hvor Moderen ikke er blevet rask inden de 6 Uger, men det begrundes ikke, at det skulde forbydes dem, der er raske, at arbejde.